

KHAI THÁC KẾT QUẢ TỔNG ĐIỀU TRA KINH TẾ NĂM 2007 PHỤC VỤ THỐNG KÊ TÀI KHOẢN QUỐC GIA THEO LÃNH THỔ

Bùi Bá Cường^(*)

Một trong các mục tiêu của Tổng điều tra cơ sở kinh tế, hành chính sự nghiệp là phục vụ cho công tác biên soạn tài khoản quốc gia ở phạm vi cả nước và từng tỉnh, thành phố, vì vậy việc xác định đơn vị và dung lượng thông tin điều tra là hết sức quan trọng.

Theo phương án của Tổng điều tra, đơn vị điều tra là đơn vị cơ sở thuộc các lĩnh vực sản xuất kinh doanh, hành chính, sự nghiệp. Các đơn vị điều tra này phải hội tụ được các điều kiện: Có một hoạt động kinh tế, có địa chỉ rõ ràng, có thời gian hoạt động thường xuyên, có chủ thể quản lý và có thể hạch toán riêng khi có yêu cầu. Về cơ bản định nghĩa này phù hợp với thông lệ quốc tế. Đối với tài khoản quốc gia, đơn vị cơ sở đã kết hợp được đặc trưng theo đơn vị ngành kinh tế và đơn vị địa bàn. Đây là vấn đề rất cơ bản trong việc thu thập thông tin để biên soạn tài khoản quốc gia cho toàn bộ nền kinh tế và cho riêng từng tỉnh, thành phố.

Trong cuộc tổng điều tra này nếu chỉ coi các đơn vị có tổ chức hạch toán kinh tế độc lập hay có tư cách pháp nhân đầy đủ là đơn vị điều tra thì chưa đáp ứng yêu cầu, vì một doanh nghiệp, một cơ quan hành chính, một đơn vị sự nghiệp có thể có nhiều đơn vị cơ sở hội tụ các điều kiện kể trên, đóng ở nhiều tỉnh, thành phố khác nhau nên các thông tin thu thập theo đơn vị hạch toán

độc lập hay theo pháp nhân đầy đủ thường chỉ tổng hợp được cho cấp quốc gia, chưa tổng hợp được theo cấp tỉnh, thành phố.

Đơn vị điều tra trong phương án của Tổng điều tra không chỉ cho thấy sự phân bố các cơ sở hoạt động kinh tế của doanh nghiệp, cơ quan hành chính, đơn vị sự nghiệp trên từng tỉnh, thành phố mà còn phản ánh sự phân bố về lao động, vốn, kết quả sản xuất của các lĩnh vực hoạt động kinh tế này. Song trong thực tế các cơ sở phụ thuộc của doanh nghiệp, cơ quan hành chính, đơn vị sự nghiệp có loại cơ sở trực thuộc cấp I trực tiếp trực thuộc doanh nghiệp, cơ quan hành chính, đơn vị sự nghiệp, có loại cơ sở cấp II trực tiếp trực thuộc đơn vị cơ sở cấp I, có loại cơ sở cấp III trực tiếp trực thuộc đơn vị cơ sở cấp II, có địa điểm hoạt động tách biệt nhau. Vì vậy để xác định đơn vị trực thuộc cấp nào là đơn vị điều tra cần căn cứ vào điều kiện có hạch toán riêng để xác định. Có hạch toán riêng được hiểu là cơ sở có sổ sách quản lý riêng, trong đó nhất thiết phải có bảng lương riêng và có những ghi chép để có thể tính được kết quả hoạt động kinh tế của cơ sở. Như vậy đối với cơ sở trực thuộc doanh nghiệp không nhất thiết phải xác định đơn vị điều tra theo tiêu thức chi nhánh, văn phòng đại diện, đơn vị phụ trợ cấp thấp nhất. Song đối với đơn vị dự toán ngân sách, ý niệm có hạch toán

^(*) Vụ trưởng Vụ Hệ thống Tài khoản Quốc gia

riêng là đơn vị dự toán cấp thấp nhất, có nghĩa cơ sở này đã được các đơn vị dự toán cấp trên giao dự toán ngân sách, trực tiếp nhận và sử dụng ngân sách để thực hiện các hoạt động kinh tế. Đơn vị có trách nhiệm tổ chức, thực hiện công tác kế toán và quyết toán ngân sách của đơn vị theo quy định hiện hành. Thông thường các đơn vị điều tra này theo tính chất pháp lý là đơn vị pháp nhân phụ thuộc.

Việc xác định đơn vị điều tra theo đặc điểm lĩnh vực hoạt động kinh tế gắn với địa điểm hoạt động kinh tế, chủ thể quản lý hoạt động kinh tế được quy định cụ thể theo hướng sau:

- Các hoạt động kinh tế giống nhau, diễn ra trên cùng một địa bàn xã, phường, có cùng một chủ thể quản lý, được tính là một đơn vị điều tra.

- Các hoạt động kinh tế khác nhau, diễn ra trên cùng một địa bàn xã, phường nhưng có cùng một chủ thể quản lý, số đơn vị điều tra xác định theo số lượng hoạt động kinh tế khác nhau.

- Các hoạt động kinh tế giống nhau, diễn ra ở các địa bàn xã, phường khác nhau, có cùng một chủ thể quản lý, đơn vị điều tra xác định theo số lượng địa bàn xã, phường.

- Các hoạt động kinh tế giống nhau, diễn ra trên cùng một địa bàn xã, phường, do các chủ thể kinh tế khác nhau quản lý, số lượng đơn vị điều tra xác định theo số lượng chủ thể quản lý.

Phạm vi của Tổng điều tra các cơ sở kinh tế, hành chính sự nghiệp rất lớn, bao gồm toàn bộ các cơ sở đang hoạt động trên

lãnh thổ nước Việt Nam, cho nên việc xác định dung lượng thông tin để điều tra, thu thập là rất quan trọng. Vì vậy cần kết hợp giữa điều tra toàn diện (để nắm toàn bộ số lượng các cơ sở, lao động và sản lượng) và điều tra mẫu (nắm những thông tin đầu ra, đầu vào để tính chỉ tiêu giá trị tăng thêm). Trong cuộc Tổng điều tra này nên điều tra toàn diện đối với các cơ sở có 10 lao động trở lên, điều tra mẫu (với cỡ mẫu 15 - 20%) đối với các cơ sở có 10 lao động trở xuống. Thông tin đối với 1 đơn vị điều tra tập trung vào 3 nhóm chính:

- Nhóm chỉ tiêu về nhận dạng
- Nhóm chỉ tiêu về lao động, thu nhập
- Nhóm chỉ tiêu về tài chính (sản lượng/ doanh thu/tổng thu; chi phí/ tổng chi thường xuyên, vốn/ tài sản).

Trong nhóm chỉ tiêu về tài chính, các câu hỏi về vốn/tài sản (đất, nhà, TSCĐ khác, TSLĐ, vốn đầu tư thực hiện) đối với một cơ sở là chi nhánh, văn phòng đại diện, đơn vị phụ trợ là khó khăn và thường phải khai thác thông tin từ trụ sở chính. Vì vậy trong phiếu điều tra cần phải có thông tin liên kết giữa tập đoàn/công ty mẹ/đơn vị cấp trên quản lý trực tiếp (đơn vị mẹ) với các chi nhánh, văn phòng đại diện và đơn vị phụ trợ (đơn vị con).

Số lượng phiếu điều tra dự kiến có 4 loại:

- Phiếu điều tra toàn bộ các cơ sở sản xuất kinh doanh thuộc doanh nghiệp và cơ sở sản xuất kinh doanh trực thuộc các cơ quan hành chính, đơn vị sự nghiệp

- Phiếu điều tra toàn bộ các cơ sở sản xuất kinh doanh cá thể phi nông, lâm nghiệp và thủy sản

(tiếp theo trang 49)

KHAI THÁC KẾT QUẢ TỔNG ĐIỀU TRA KINH TẾ NĂM 2007..... (tiếp theo trang 27)

- Phiếu điều tra toàn bộ các cơ sở hành chính, sự nghiệp

- Phiếu thu thập thông tin áp dụng cho các cơ sở điều tra chọn mẫu

Nội dung thông tin của các loại phiếu trên, ngoài những thông tin thuộc 3 nhóm chỉ tiêu chính đã nêu ở trên, cần có những thông tin phản ánh theo đặc thù hoạt động kinh tế ngành/nhóm ngành, đó là những thông tin về sản xuất, kinh doanh hàng hoá, dịch vụ; thông tin đối với hoạt động chế biến, phân

phối, lưu thông nhất là đối với điều tra mẫu để có thông tin chi tiết về đầu vào, đầu ra phản ánh được cơ cấu sản xuất/hoạt động kinh tế của cơ sở.

Các đối tượng sử dụng thông tin rất quan tâm tới độ tin cậy về số lượng các cơ sở kinh tế, hành chính, sự nghiệp đang hoạt động; số lượng lao động đang làm việc trong nền kinh tế quốc dân và tổng giá trị tăng thêm do các cơ sở tạo ra, nên tổng điều tra này là cơ hội để đáp ứng các yêu cầu trên của các đối tượng dùng thông tin ■